

DODATAK	Strukovne škole na višoj sekundarnoj razini	/02/
APPENDIX	Vocational Upper Secondary Schools	/10/
ANEXĂ	Școli secundare superioare vocaționale	/18/
ANHANG	Berufliche Schulen der Sekundarstufe II	/26/

**improving
civics
in VET**

Strukovne škole na višoj sekundarnoj razini

/HRV/

DODATAK

Građansko obrazovanje
u strukovnim školama:
Komparativna analiza
europskih praksi

U Austriji je strukovno obrazovanje i osposobljavanje primarno definirano nacionalnim obrazovnim zakonima i dokumentima te smjernicama Saveznog ministarstva za obrazovanje, znanost i istraživanje. Strukovno obrazovanje smatra se dvojnim sustavom koji kombinira obrazovanje u učionici s osposobljavanjem na radnom mjestu, osiguravajući da učenici steknu i teorijsko znanje i praktične vještine. Ovaj pristup je istaknut u austrijskom obrazovnom sustavu kao način izravne pripreme učenika za tržište rada.

U Austriji se strukovno obrazovanje na ISCED razini 3 nudi u nekoliko različitih vrsta škola, od kojih ovdje izdvajamo tri. Prve su više strukovne škole (*Berufsbildende Höhere Schulen*, BHS) koje kombiniraju opće i strukovno obrazovanje, nude petogodišnje programe i završavaju diplomom i maturom, kvalificirajući studente za fakultet ili zapošljavanje. Druga su srednje strukovne škole (*Berufsbildende Mittlere Schulen*, BMS) s kraćim trogodišnjim i četverogodišnjim programima koji ne vode nužno ulasku na sveučilišta, već pripremaju učenike za određeno zanimanje. Treća vrsta, na koju ćemo se fokusirati u nastavku su strukovne škole (*Berufsschulen*). Te škole kombiniraju razredno učenje s praktičnim osposobljavanjem na radnom mjestu.

Postoje različite strukovne škole, ovisno o zanatu ili sektoru, od tehničkih i industrijskih područja do poslovanja, ugostiteljstva, zdravstvene skrbi i obrta. Traju između dvije i četiri godine, ovisno o struci i specifičnom programu. Većina zanimanja traje tri (npr. automehaničar) ili četiri godine (npr. strojomehaničar), a neka manje složena zanimanja (npr. kozmetičar) mogu trajati dvije godine, iako je to kraće osposobljavanje manje uobičajeno.

Općenito govoreći, strukovno obrazovanje vrlo je cijenjeno u Austriji, pri čemu se oko 70% učenika odlučuje za takve smjerove nakon završetka obveznog obrazovanja. Oko 40% svih učenika višeg sekundarnog obrazovanja pohađa strukovne škole (*Berufsschule*). U tim strukovnim školama učenici provode oko 60 % vremena u praktičnom osposobljavanju na radnom mjestu, a 40 % u školi gdje su usmjereni na strukovno znanje i opće obrazovanje. Omjer općih i strukovnih sadržaja varira ovisno o programu. Obično je 20-30 % nastavnog plana i programa posvećeno općem obrazovanju, uključujući predmete kao što su njemački jezik, matematika i građansko obrazovanje, dok je 70-80 % nastavnog plana i programa usmjereno na strukovne predmete izravno povezane s odabranom profesijom učenika, kao što su tehničke vještine, znanje specifično za zanat i sigurnost na radnom mjestu.

Reforme u proteklom desetljeću bile su usmjerene na modernizaciju kurikula kako bi se pratio tehnološki napredak i integriralo više digitalnih vještina u strukovne programe. Osim toga, reforme uključuju poboljšanje kvalitete osposobljavanja kroz povećanu suradnju između poduzeća i strukovnih škola, osiguravajući bolju usklađenost s potrebama tržišta rada.

Strukovno obrazovanje u Hrvatskoj namijenjeno je pripremi učenika za pojedina zanimanja s naglaskom na praksu. Zakonom o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju utvrđuje se organizacija i provedba strukovnih programa. U Hrvatskoj se strukovno obrazovanje na ISCED razini 3 nudi u dva tipa škola. Prvi tip su strukovne škole koje nude trogodišnje ili četverogodišnje programe gdje četverogodišnji programi pružaju mogućnost polaganja ispita državne mature. Drugi tip su tehničke strukovne škole koje traju tri godine i usredotočene su na tehnička zanimanja, kombinirajući strukovno osposobljavanje s općim obrazovanjem.

U ovoj analizi fokusirali smo se na trogodišnje programe u strukovnim školama po završetku kojih učenici nemaju pravo polagati ispit državne mature koji je preduvjet za upis na sveučilišta. Ovi programi su usmjereni na pripremu učenika za pojedina zanimanja i struke, a naglasak stavljaju na praktične vještine. Uobičajena područja uključuju građevinarstvo, mehanizaciju, ugostiteljstvo, turizam, poljoprivredu i zanate kao što su stolarstvo i frizerske usluge.

Trogodišnji strukovni programi popularan su izbor u Hrvatskoj, posebno za učenike zainteresirane za brzi ulazak na tržište rada. Oko 35% učenika srednjih škola u Hrvatskoj bira trogodišnje programe, posebno zanate sa kojima imaju visoke izgleda za zapošljavanje. Međutim, strukovne škole često se smatraju manje prestižnim u odnosu na gimnazije (opće srednje škole).

U trogodišnjim programima učenici obično provode 50-60 % svog vremena na praktičnoj nastavi, bilo u školskim radionicama ili na radnim mjestima kao što su tvrtke ili obrtničke radionice. Preostalih 40-50 % vremena provode u učionici, usmjeravajući se kako na teoriju struke tako i na opće obrazovanje. Dominira strukovni sadržaj koji čini oko 70 % nastavnog plana i programa, a on uključuje teorijske predmete relevantne za zanat. Oko 30 % kurikula čini opće obrazovanje koje pokriva teme poput hrvatskog jezika, matematike i tjelesnog odgoja.

Nedavne reforme usmjerene su na usklađivanje strukovnog obrazovanja s potrebama tržišta rada, poboljšanje kvalitete praktičnog osposobljavanja i povećanje fleksibilnosti strukovnih usmjerenja kako bi se omogućio prijelaz u visoko obrazovanje.

Strukovno obrazovanje u Engleskoj odnosi se na programe koji učenicima daju specifične vještine potrebne za pojedina zanimanja ili djelatnosti. Zakon o obrazovanju i kompetencijama iz 2008., zajedno s kasnijim zakonodavstvom, pruža okvir za strukovno obrazovanje. U Engleskoj strukovno obrazovanje na razini ISCED 3 obično počinje u dobi od 16 godina. Provodi se kroz različite programe i stručne kvalifikacije, pri čemu su više škole za daljnje obrazovanje (*Further Education*), primarne institucije zadužene za stručno usavršavanje.

Ove strukovne više škole (FE) traju dvije ili tri godine i nude širok raspon programa i kvalifikacija s ciljem pripreme studenata za određena zanimanja u područjima kao što su poduzetništvo, zdravstvena skrb, inženjerstvo, ugostiteljstvo, građevinarstvo.

Općenito govoreći, strukovno obrazovanje u Engleskoj smatra se održivom alternativom tradicionalnim akademskim smjerovima s oko 50 % mladih koji se odlučuju za strukovno osposobljavanje nakon 16. godine. Međutim, percepcije se razlikuju, a neki smatraju da su strukovni smjerovi manje prestižni u usporedbi s akademskim. Oko 70 % studenata u strukovnim smjerovima upisano je na više škole za daljnje obrazovanje. Te škole nude fleksibilan i pristupačan put za studente koji preferiraju praktično učenje usmjereno na karijeru.

Omjer između školskog i praktičnog učenja je uravnotežen, oko 50-60 % vremena posvećeno je razvoju praktičnih vještina na radnom mjestu, dok se ostatak vremena provodi u učionici u kojoj učenici pohađaju opće i strukovno obrazovanje. U FE školama omjer općih i strukovnih sadržaja ovisi o programu, no obično je 70-80 % nastavnog programa strukovno, dok preostalih 20-30 % obuhvaća predmete općeg obrazovanja poput engleskog jezika i matematike.

Nedavne reforme obuhvaćaju napore prema većem sudjelovanju poslodavaca u oblikovanju strukovnih kurikula i širenju prilika za stručno usavršavanje. Osim toga, ulažu se napori da se veći naglasak stavi na učenje na radnom mjestu i razvoj industrijskih veza kako bi se osiguralo da kvalifikacije odgovaraju potrebama tržišta rada. Postoje i nastojanja da se visokoškolske ustanove moderniziraju ulaganjem u digitalnu infrastrukturu i pružanjem veće potpore studentima putem državnih programa financiranja.

Strukovno obrazovanje u Njemačkoj obično započinje u dobi od 15 ili 16 godina nakon završetka nižeg sekundarnog obrazovanja. Strukovno obrazovanje Njemačke uglavnom je strukturirano i temeljeno na „dvojnog sustavu“ u kojem se teorijsko obrazovanje u strukovnim školama kombinira s praktičnim osposobljavanjem na radnom mjestu (*Berufsschule*). Ovaj sustav osigurava da su učenici dobro pripremljeni za tržište rada stjecanjem praktičnog iskustva dok su još u školi.

Osim toga, teorijski orijentirane strukovne škole (*Berufsfachschulen*) također igraju važnu ulogu, posebno u područjima koja nisu obuhvaćena dvojnog sustavom. Obje vrste škola nude strukturirano obrazovanje usmjereno na industriju, pri čemu strukovne škole naglašavaju ravnotežu između učenja u školi i na radnom mjestu dok se teorijski orijentirane strukovne škole više usredotočuju na strukovno osposobljavanje u učionici. Budući da je obrazovanje u nadležnosti saveznih država, svaka država određuje vlastite kurikule u skladu s nacionalnim smjernicama.

U nastavku se fokusiramo na strukovne škole koje uključuju i praksu (*Berufsschulen*). One nude programe u širokom rasponu sektora poput inženjerstva, elektronike, ugostiteljstva i zdravstvene skrbi te blisko surađuju s poslodavcima kako bi osigurali da je nastavni plan kontinuirano usklađen s potrebama tržišta. Programi strukovnog obrazovanja obično traju 2 ili 3 godine, a razlikuju se po struci ili zanimanju.

Strukovno obrazovanje vrlo je cijenjeno u Njemačkoj pa se oko 50 % mladih na razini ISCED 3 odlučuje za strukovno osposobljavanje. Dvojni sustav posebno je cijenjen zbog snažne povezanosti s tržištem rada. Oko 25-30 % učenika na razini ISCED 3 sudjeluje u dvojnog sustavu kroz strukovne škole.

U dvojnog sustavu oko 60-70 % vremena (3-4 dana tjedno) posvećuje se praktičnom osposobljavanju na radnom mjestu, a ostatak (1-2 dana tjedno) posvećen je učenju u školama. Ova struktura osigurava istovremeno stjecanje teorijskog znanja i praktičnih vještina. U dvojnog sustavu školsko učenje obično se sastoji od oko 40 % općeg obrazovanja, dok je oko 60 % programa usmjereno na strukovni sadržaj specifičan za područje o kojem učenik uči. U Thuringiji opći kurikulum u *Berufsschulenu* uključuje njemački, tjelesni, vjeronauk ili etiku i društvene studije, a obuhvaća otprilike jednu petinu do četvrtinu vremena provedenog u razredu.

Nedavne reforme usmjerene su na povećanje fleksibilnosti dvojnog sustava kako bi se prilagodile novim industrijama i digitalnim vještinama. Uvođenje novih zanimanja za osposobljavanje, ažurirani kurikuli koji odražavaju tehnološki napredak i mjere za poboljšanje prijelaza sa strukovnog osposobljavanja na visoko obrazovanje važni su koraci u proteklom desetljeću.

Strukovno obrazovanje u Italiji definira se kao obrazovanje koje priprema učenike za određena zanimanja, industrije ili zanate. Reguliran je kroz nekoliko ključnih nacionalnih dokumenata, uključujući Nacionalni Zakon o obrazovanju i osposobljavanju. U Italiji se strukovno obrazovanje na ISCED 3 razini nudi u dvije vrste škola: jedan tip su tehnički instituti (*Istituti Tecnici*), a drugi stručni instituti (*Istituti professionali*).

Tehnički instituti nude petogodišnje programe s fokusom na tehničke i menadžerske vještine, pripremajući učenike za zanimanja u sektorima poput inženjstva, poslovanja i tehnologije. Nakon završetka studija učenici dobivaju tehničku diplomu srednje škole (*Diploma di Maturitca TECNICA*), koja im omogućuje da ili uđu na tržište rada ili nastave visoko obrazovanje. S druge strane, stručni instituti nude trogodišnje i petogodišnje programe usmjerene na specifična zanimanja poput mehanike, zdravstvene skrbi, poljoprivrede i ugostiteljstva.

Trogodišnji strukovni programi osmišljeni su za učenike koji žele izravno ući na tržište rada, a po završetku školovanja dobivaju svjedodžbu o stručnoj osposobljenosti. Završetkom cjelokupnog petogodišnjeg programa učenicima se dodjeljuje stručna diploma (*Diploma di Maturita professionale*), koja ih kvalificira za poslove te im omogućuje i visoko obrazovanje, uključujući sveučilišne studije i škole za stručno usavršavanje.

U ovoj studiji usredotočili smo se na stručne institute. Ova vrsta strukovnih škola općenito je dobro prihvaćena u Italiji, posebno unutar specifičnih industrija koje se oslanjaju na kvalificirani rad. Međutim, opći akademski smjer još uvijek je društveno prestižniji. Unatoč tome, oko 15-20 % učenika bira stručne institute. Te su škole posebno privlačne u regijama u kojima industrije kao što su turizam, poljoprivreda i proizvodnja igraju ključnu ulogu za lokalno gospodarstvo.

U stručnim institutima praktično osposobljavanje ima značajnu ulogu i čini oko 30-40 % ukupnog nastavnog plana i programa. To se osposobljavanje često provodi stažiranjem i postaje sve značajnije u kasnijim godinama školovanja, posebno u sektorima poput ugostiteljstva i zdravstvene skrbi. Preostalih 60-70 % nastavnog programa usmjereno je na učenje u učionici, što uključuje i strukovnu teoriju i opće obrazovanje. Strukovni sadržaji čine 60-70 % ukupnog nastavnog plana i programa, dok je preostalih 30-40 % posvećeno općeobrazovnim predmetima kao što su talijanski, matematika i znanstveni sadržaji.

Nedavne reforme u strukovnom obrazovanju u Italiji imale su za cilj jačanje veze između strukovnog obrazovanja i tržišta rada, uključujući uvođenje izmjene školskog rada (*alternaza Scuola-Lavoro*), kojom se u sklopu nastavnog plana određuju radna mjesta. Cilj je te reforme učenicima pružiti praktično iskustvo i poboljšati njihovu zapošljivost. Još jedna važna reforma je modernizacija kurikula kako bi se uključile digitalne i tehnološke vještine.

Strukovno obrazovanje u Norveškoj definirano je Zakonom o obrazovanju i nacionalnim kurikulumom. Strukovno obrazovanje na razini ISCED 3 počinje u dobi od 16 godina nakon završetka nižeg sekundarnog obrazovanja i osmišljeno je kako bi pružilo praktične vještine za određena zanimanja i struke. Strukovno obrazovanje prvenstveno se nudi kroz sustav višeg sekundarnog obrazovanja koji je podijeljen na opće studije i strukovno obrazovanje. Norveški strukovni sustav (*Yrkesfaglig videregående skole*) naglašava praksu kao dio dvojnog modela, kombinirajući školsko obrazovanje s osposobljavanjem na radnom mjestu. Taj model poznat je kao model „2+2“, što znači da nakon prve dvije godine u školama učenici obično kreću u stručno usavršavanje tijekom sljedeće dvije godine, gdje stječu praktično iskustvo. Sustav obuhvaća širok raspon sektora, uključujući građevinarstvo, zdravstvenu skrb, tehnologiju i ugostiteljstvo.

Strukovno obrazovanje vrlo je popularno u Norveškoj. Oko 50 % učenika koji uđu u više sekundarno obrazovanje odlučuje se za strukovne smjerove. Snažna povezanost obrazovnog sustava s tržištem rada i dostupnost prilika za praksu povećava njegovu privlačnost.

U modelu „2+2“ prve dvije godine sastoje se od oko 80 % školskog obrazovanja, uključujući strukovni i opći sadržaj, dok se posljednje dvije godine prvenstveno provode na radnom mjestu kroz stažiranje. Tijekom druge dvije godine oko 80-90 % vremena posvećeno je praktičnoj obuci na radnom mjestu, dok je preostalo vrijeme namijenjeno za teorijsko učenje vezano uz odabrano područje. U prve dvije godine oko 60-70 % nastavnog programa je strukovno, dok preostalih 30-40 % pokriva predmete općeg obrazovanja kao što su norveški, matematika i društveni studiji. Druge dvije godine uglavnom su osposobljavanje na radnom mjestu s minimalnim sadržajem općeg obrazovanja u školama.

Reforme su bile usmjerene na poboljšanje kvalitete strukovnog osposobljavanja, povećanje dostupnosti prakse i poboljšanje putova od strukovnog obrazovanja do visokog obrazovanja.

U Rumunjskoj je strukovno obrazovanje definirano kao obrazovanje koje priprema učenike za tržište rada pružajući im praktične vještine i kompetencije. Vođeno je nacionalnim Zakonom o obrazovanju koji opisuje strukturu i ciljeve programa strukovnog osposobljavanja. Dvije najčešće vrste škola su tehničke srednje škole (*Licee Tehnologice*) i strukovne škole (*Școală Profesională*).

Tehničke srednje škole obično traju pet godina i nude kombinaciju strukovnog i akademskog obrazovanja, pripremajući učenike za zapošljavanje i visoko obrazovanje. Nakon diplome učenici mogu polagati maturu i studirati ili izravno ući na tržište rada. Druga vrsta škole, na koju ćemo se usredotočiti u nastavku, su strukovne škole. Ta vrsta škola obično traje tri godine i usredotočena je na praktičnu obuku za određena područja, kao što su mehanika, elektronika, građevinarstvo i poljoprivreda. Ove škole su usmjerene na učenike koji žele ući na tržište rada neposredno nakon završetka obrazovanja.

Strukovno obrazovanje u Rumunjskoj manje je društveno privlačno u usporedbi s općim akademskim, a odabire ga oko 40-45 % učenika. Međutim, strukovne škole poput *Școală Profesională* pružaju praktičnu mogućnost učenicima koji traže brz ulazak na tržište rada. Iako su manje društveno prestižne od akademskih ili tehničkih srednjih škola, i dalje su važne, posebno u regijama s visokom potražnjom za kvalificiranom radnom snagom u sektorima kao što su poljoprivreda i industrijska trgovina. Tu vrstu škole pohađa između 15 i 20 % učenika na razini ISCED 3.

U strukovnim školama praktično osposobljavanje čini značajan dio nastavnog plana i programa, koji često čini do 70 % vremena. To praktično osposobljavanje obično se provodi putem partnerstava s lokalnim poduzećima i obrtima. Preostalo vrijeme posvećeno je teorijskom učenju općih i strukovnih predmeta. Oko 60-70 % nastave u učionici usmjereno je na praktične vještine i obuku specifičnu za industriju, dok preostalih 30-40 % obuhvaća predmete općeg obrazovanja, kao što su rumunjski i matematika.

Ključne nedavne reforme u Rumunjskoj uključuju modernizaciju kurikula kako bi se uskladili s europskim standardima, veći naglasak na digitalnim kompetencijama i uvođenje dvojnih modela obrazovanja poput onih u Njemačkoj, s ciljem bolje integracije školskog obrazovanja s osposobljavanjem na radnom mjestu.

Vocational Upper Secondary Schools

/ENG/

APPENDIX

Civic Education in
Vocational Education
and Training:
Comparative Study of
European Practices

Austria

In Austria, vocational education and training is primarily defined by national educational laws and documents and the guidelines of the Federal Ministry of Education, Science and Research. Vocational education is considered a dual system that combines classroom-based education with workplace training, ensuring that students acquire both theoretical knowledge and practical skills. This approach is emphasized in the Austrian education system as a way to directly prepare students for the labor market.

In Austria, vocational education at the ISCED level 3 is offered in several different types of schools, of which we highlight three here. The first are higher vocational schools (Berufsbildende Höhere Schulen, BHS) which combine general and vocational education, offering five-year programs and culminating in a diploma and the matura, qualifying students for university or employment. The second are intermediate vocational schools (Berufsbildende Mittlere Schulen, BMS) with shorter three- and four-years programs that do not necessarily lead to university entrance but prepare students for specific trades. The third type, which we will focus on in the following are vocational schools (Berufsschulen). These schools combine classroom learning with practical workplace training.

There are different vocational schools, depending on the trade or sector, ranging from technical and industrial fields to business, hospitality, healthcare, and crafts. They last between two and four years, depending on the profession and specific program. Most professions last three (for example, car mechanic) or four years (for example, machinery mechanic) and some less complex professions (for example, beautician) may last two years, although this shorter training is less common.

Generally speaking, vocational education is highly valued in Austria, with around 70% of students opting for vocational tracks after completing compulsory education. About 40% of all students in upper secondary education attend vocational schools (Berufsschule). In these vocational schools, students spend about 60% of their time in practical workplace training and 40% in school, where they focus on vocational knowledge and general education. The ratio of general to vocational content varies depending on the program. Typically, 20-30% of the curriculum is dedicated to general education, including subjects like German, mathematics, and civic education, while 70-80% of the curriculum focuses on vocational subjects, directly related to the student's chosen profession, such as technical skills, trade-specific knowledge, and workplace safety.

Reforms in the past decade have focused on modernizing curricula to keep up with technological advancements and integrating more digital skills into vocational programs. Additionally, the reforms include improving the quality of training by increasing cooperation between businesses and vocational schools, ensuring better alignment with labor market needs.

Vocational education in Croatia is designed to prepare students for specific trades or professions, with a strong emphasis on practical training. The framework is provided by the Vocational Education and Training Act, which outlines the organization and delivery of vocational programs. In Croatia, vocational education at the ISCED level 3 is offered in two types of schools. The first are vocational schools (Strukovne škole), which offer three- or four-year programs, with the four-year programs providing the option to take the state matura exam. The second type are technical schools (Tehničke škole), which last three years and focus on technical professions, combining vocational training with general education.

In this study, we will focus on three-year programs in vocational schools, after which students are not eligible to take the state matura exam, which is a prerequisite for university access. These programs are aimed at preparing students for specific trades and professions, emphasizing practical skills. Common fields include construction, mechanics, hospitality, tourism, agriculture, and crafts such as carpentry and hairdressing.

Three-year vocational programs are a popular choice in Croatia, especially for students interested in entering the workforce quickly. Approximately 35% of all secondary school students in Croatia choose three-year programs, especially in trades that have direct employment prospects. However, vocational schools are often perceived as less prestigious compared to gymnasiums (general secondary schools).

In three-year programs, students typically spend 50-60% of their time engaged in practical training, either in school workshops or at workplaces, such as companies or craft shops. The remaining 40-50% of their time is spent in classroom learning, focusing on both vocational theory and general education. Vocational content dominates, making up about 70% of the curriculum. It includes theoretical subjects relevant to trade. Approximately 30% of the curriculum is general education, covering subjects like Croatian language, mathematics, and physical education.

Recent reforms have focused on aligning vocational education with labor market needs, improving the quality of practical training, and increasing the flexibility of vocational pathways to allow for transitions into higher education.

England

Vocational education in England refers to programs that equip students with specific skills required for particular trades or industries. The Education and Skills Act 2008, along with subsequent legislation, provides the framework for vocational education. In England, vocational education at the ISCED 3 level typically begins at age 16. It is delivered through various programs and vocational qualifications, with Further Education (FE) colleges being the primary institutions responsible for vocational training.

These vocational colleges last two or three years and offer a broad range of programs and qualifications aimed at preparing students for specific occupations in fields such as business, health, engineering, hospitality, construction, and healthcare.

Generally speaking, vocational education in England is seen as a viable alternative to traditional academic routes, with approximately 50% of young people opting for vocational training after the age 16. However, perceptions vary, with some viewing vocational paths as less prestigious compared to academic routes. Around 70% of students in vocational routes are enrolled in Further Education colleges. These colleges offer a flexible and accessible pathway for students who prefer practical, career-focused learning.

In FE colleges, the ratio between school-based and practical learning is balanced, with about 50-60% of time allocated to practical skills development at the workplace, while the rest of the time is spent in a classroom setting where students receive both general and vocational education. In FE colleges, the ratio between general and vocational content depends on the program, but typically 70-80% of the curriculum is vocational, while the remaining 20-30% covers general education subjects like English and mathematics.

The recent reforms encompass a push towards greater employer involvement in shaping vocational curricula and expanding apprenticeship opportunities. Additionally, there is an effort to place a stronger emphasis on workplace-based learning and the development of industry links to ensure that qualifications match the needs of the labor market. There are also ongoing efforts to modernize FE colleges by investing in digital infrastructure and providing more support for students through government funding schemes.

Germany

Vocational education in Germany typically begins at age 15 or 16, after completing lower secondary education. Germany's vocational education is predominantly structured within the 'dual system'. The dual system is the cornerstone of Germany's vocational education and training (VET), combining theoretical education in vocational schools (Berufsschule) with practical training in the workplace. This system ensures that students are well-prepared for the labor market by gaining hands-on experience while still in school. Additionally, full-time vocational schools (Berufsfachschulen) also play a significant role, especially in fields not covered by the dual system. Both vocational and full-time vocational schools offer structured, industry-focused education, with vocational schools emphasizing a balance between school and workplace learning, and full-time vocational schools focusing more on full-time classroom-based vocational training. Education being the responsibility of the federal states, each state defines their own curricula for these training professions, ideally in accordance with these national guidelines.

In the following, we focus on vocational schools (Berufsschulen). They offer programs in a wide range of sectors, such as engineering, electronics, hospitality, and healthcare, and work closely with employers to ensure the curriculum is continuously aligned with industry needs. Vocational school programs typically span 2 or 3 years, varying by trade or profession.

Vocational education is highly esteemed in Germany, with approximately 50% of young people at the ISCED 3 level opting for vocational training. The dual system is particularly valued due to its strong connection to the labor market. Approximately 25-30% of students at the ISCED 3 level participate in the dual system through vocational schools.

In the dual system, around 60-70% of a student's time (3-4 days per week) is spent in practical training at the workplace, with the rest (1-2 days per week) dedicated to school-based learning. This structure ensures that students acquire both theoretical knowledge and practical skills simultaneously. In the dual system, school-based learning typically consists of about 40% general education while about 60% of the program focuses on vocational content specific to the industry in which the student is apprenticed. In Thuringia the general curriculum at Berufsschulen regularly includes German, physical education, religion or ethics and social studies, comprising about one fifth to one quarter of the time spent in class.

Recent reforms have been aimed at enhancing the flexibility of the dual system to accommodate new industries and digital skills. The introduction of new training occupations, updated curricula to reflect technological advancements, and measures to improve the transition from vocational training to higher education have been significant steps in the past decade.

In Italy, vocational education is defined as education that prepares students for specific trades, industries, or crafts. It is regulated by several key national documents, including the the National Education and Training Act. In Italy, vocational education at the ISCED level 3 is offered in two types of schools: one type is technical institutes (Istituti Tecnici), and the other is professional institutes (Istituti Professionali).

Technical institutes offer five-year programs with a focus on technical and managerial skills, preparing students for professions in sectors like engineering, business, and technology. Upon completion, students receive a technical high school diploma (Diploma di Maturità Tecnica), allowing them to either enter the workforce or continue to higher education. Professional institutes, on the other hand, offer both three- and five-year programs focused on specific trades, such as mechanics, healthcare, agriculture, and hospitality. Three-year vocational programs are designed for students who wish to enter the workforce directly and typically end with a qualification certificate. Completing the full five-year program grants students a professional high school diploma (Diploma di Maturità Professionale), which qualifies them for jobs and also allows them to pursue higher education, including university studies and professional training schools.

In this study we will focus on professional institutes. This type of vocational schools is generally well-regarded in Italy, especially within specific industries that rely on skilled labor. However, the general academic track is still more socially prestigious. Despite this, about 15-20% of students choose professional institutes. These schools are especially attractive in regions where industries such as tourism, agriculture, and manufacturing play a crucial role in the local economy.

In professional institutes, practical training plays a significant role, accounting for around 30-40% of the total curriculum. This training is often delivered through internships and becomes increasingly significant in the later years of schooling, particularly in sectors like hospitality and healthcare, where practical experience is essential. The remaining 60-70% of the curriculum focuses on classroom learning, which includes both vocational theory and general education. Vocational content takes up about 60-70% of the overall curriculum, with the remaining 30-40% devoted to general education subjects, such as Italian, mathematics, and science.

Recent reforms in vocational schooling in Italy have aimed at enhancing the link between vocational education and the labor market, including the introduction of school-work alternation (alternanza scuola-lavoro), which mandates work placements as part of the curriculum. This reform aims to provide students with more practical experience and improve their employability. Another important reform is the modernization of curricula to incorporate digital and technological skills.

Norway

In Norway, vocational education is defined by the Education Act and the national curriculum. Vocational education at the ISCED 3 level begins at age 16, after completing lower secondary school, and is designed to provide practical skills for specific trades and industries. Vocational education is primarily offered through the upper secondary education system, which is divided into general studies and vocational education. The Norwegian vocational system (Yrkesfaglig videregående skole) emphasizes apprenticeships as part of the dual model, combining school-based education with workplace training. This model is known as the '2+2' model, meaning that after the first two years in schools, students typically move into an apprenticeship for the next two years, where they gain practical, hands-on experience. The system covers a wide range of sectors, including construction, healthcare, technology, and hospitality.

Vocational education is quite popular in Norway. Approximately 50% of students entering upper secondary education opt for vocational tracks. The system's strong connection to the labor market and the availability of apprenticeship opportunities enhances its attractiveness.

In the '2+2 model', the first two years consist of about 80% school-based education, including both vocational and general content, while the final two years are primarily spent in the workplace as an apprentice. During the apprenticeship phase, about 80-90% of the time is dedicated to practical, hands-on training at the workplace, with the remaining time allocated to school for theoretical learning related to the student's field. In the first two years, around 60-70% of the curriculum is vocational, while the remaining 30-40% covers general education subjects such as Norwegian, mathematics, and social studies. The second two years are predominantly workplace-based apprenticeships, with minimal school-based general education content.

Reforms have focused on enhancing the quality of vocational training, expanding the availability of apprenticeships, and improving pathways from vocational education to higher education.

Romania

In Romania, vocational education is defined as education that prepares students for the labor market by providing them with practical skills and competencies. It is guided by the National Education Law, which outlines the structure and objectives of vocational training programs. The two most common types of schools are technical high schools (Licee Tehnologice) and vocational schools (Școală Profesională).

Technical high schools typically last five years and offer a blend of vocational and academic education, preparing students for both employment and higher education. Upon graduation, students can take the matura exam and pursue university studies or directly enter the workforce. The other type of school, which we will focus on in the following, is vocational schools. These types of schools typically last three years and focus on practical, hands-on training for specific trades, such as mechanics, electronics, construction, and agriculture. These schools target students who want to enter the workforce directly after completing their education.

Vocational education in Romania is less socially attractive compared to general academic routes, with about 40-45% of students choosing vocational education after lower secondary school. However, vocational schools like Școală Profesională provide a practical option for students seeking quick entry into the workforce. While they are less socially prestigious than academic or technical high schools, they remain important, especially in regions with a high demand for skilled labor in sectors like agriculture and industrial trades. Between 15-20 % of students at the ISCED 3 level attend this type of school.

In vocational schools, practical training constitutes a significant portion of the curriculum, often accounting for up to 70% of the time. This practical training is typically conducted through partnerships with local businesses and industries. The remaining time is dedicated to classroom-based learning for general and vocational subjects. Approximately 60-70% of the classroom-based instruction focuses on practical skills and industry-specific training, while the remaining 30-40% covers basic general education subjects, such as Romanian and math.

Key recent reforms in Romania include the modernization of curricula to align with European standards, increased emphasis on digital competencies, and the introduction of dual education models like those in Germany, aiming to better integrate school-based education with workplace training.

Școli secundare superioare vocaționale

/ROM/

ANEXĂ

Educația civică în
educația și formarea
profesională:
Studiu comparativ al
practicilor europene

Austria

În Austria, educația și formarea profesională sunt definite în principal de legile și documentele educaționale naționale și de orientările Ministerului Federal al Educației, Științei și Cercetării. Educația profesională este considerată un sistem dual care combină educația la clasă cu formarea la locul de muncă, asigurându-se că elevii dobândesc atât cunoștințe teoretice, cât și competențe practice. Această abordare este accentuată în sistemul educațional austriac ca o modalitate de a pregăti direct elevii pentru piața muncii.

În Austria, învățământul profesional la nivelul 3 ISCED este oferit în mai multe tipuri diferite de școli, dintre care vom evidenția aici trei. Primele sunt școlile profesionale superioare (*Berufsbildende Höhere Schulen*, BHS), care combină învățământul general și profesional, oferind programe de cinci ani și culminând cu o diplomă și cu *maturitatea*, calificând elevii pentru universitate sau angajare. Al doilea tip este reprezentat de școlile profesionale intermediare (*Berufsbildende Mittlere Schulen*, BMS), cu programe mai scurte, de trei și patru ani, care nu conduc neapărat la admiterea la universitate, ci pregătesc elevii pentru anumite meserii. Al treilea tip, asupra căruia ne vom concentra în cele ce urmează, sunt școlile profesionale (*Berufsschulen*). Aceste școli combină învățarea la clasă cu formarea practică la locul de muncă.

Există diferite școli profesionale, în funcție de meserie sau sector, variind de la domeniile tehnic și industrial la afaceri, ospitalitate, asistență medicală și artizanat. Acestea durează între doi și patru ani, în funcție de profesie și de programul specific. Majoritatea profesiilor durează trei (de exemplu, mecanic auto) sau patru ani (de exemplu, mecanic de mașini), iar unele profesii mai puțin complexe (de exemplu, cosmetician) pot dura doi ani, deși această formare mai scurtă este mai puțin frecventă.

În general, învățământul profesional este foarte apreciat în Austria, aproximativ 70% dintre elevii optând pentru filierele profesionale după terminarea învățământului obligatoriu. Aproximativ 40% dintre toți elevii din învățământul secundar superior frecventează o școală profesională (*Berufsschule*). În aceste școli profesionale, elevii petrec aproximativ 60 % din timpul lor în cursuri practice la locul de muncă și 40 % în școală, unde se concentrează pe cunoștințe profesionale și educație generală. Raportul dintre conținutul general și cel vocațional variază în funcție de program. De obicei, 20-30% din curriculum este dedicat educației generale, incluzând subiecte precum limba germană, matematică și educație civică, în timp ce 70-80% din curriculum se concentrează pe subiecte vocaționale, direct legate de profesia aleasă de elev, precum abilități tehnice, cunoștințe specifice meseriei și siguranța la locul de muncă.

Reformele din ultimul deceniu s-au axat pe modernizarea programelor de învățământ pentru a ține pasul cu progresele tehnologice și pe integrarea mai multor competențe digitale în programele profesionale. În plus, reformele includ îmbunătățirea calității formării prin creșterea cooperării între întreprinderi și școlile profesionale, asigurând o mai bună aliniere la nevoile pieței muncii.

În Croația, învățământul profesional este conceput pentru a pregăti elevii pentru meserii sau profesii specifice, cu un accent puternic pe formarea practică. Cadrul este oferit de Legea privind educația și formarea profesională, care definește organizarea și furnizarea de programe profesionale. În Croația, învățământul profesional la nivelul ISCED 3 este oferit în două tipuri de școli. Primele sunt școlile profesionale (*Strukovne škole*), care oferă programe de trei sau patru ani, programele de patru ani oferind opțiunea de a susține examenul *de maturitate* de stat. Al doilea tip sunt școlile tehnice (*Tehničke škole*), care durează patru ani și se concentrează pe profesiile tehnice, combinând formarea profesională cu educația generală.

În acest studiu, ne vom concentra pe programele de trei ani din școlile profesionale, după care elevii nu sunt eligibili pentru a susține examenul *de maturitate* de stat, care este o condiție prealabilă pentru accesul la universitate. Aceste programe vizează pregătirea elevilor pentru meserii și profesii specifice, punând accentul pe abilitățile practice. Domeniile comune includ construcții, mecanică, ospitalitate, turism, agricultură și meserii precum tâmplărie și coafură.

Programele profesionale de trei ani sunt o alegere populară în Croația, în special pentru elevii interesați să intre rapid pe piața muncii. Aproximativ 35% din elevii de liceu din Croația aleg programe de trei ani, în special în meserii care au perspective directe de angajare. Cu toate acestea, școlile profesionale sunt adesea percepute ca fiind mai puțin prestigioase în comparație cu gimnaziile (școli secundare generale).

În cadrul programelor cu durata de trei ani, elevii petrec, de obicei, 50-60% din timpul lor în activități de formare practică, fie în ateliere școlare, fie la locul de muncă, cum ar fi întreprinderi sau ateliere meșteșugărești. Restul de 40-50% din timpul lor este petrecut în sala de clasă, concentrându-se atât pe teoria profesională, cât și pe educația generală. Conținutul vocațional domină, reprezentând aproximativ 70 % din curriculum. Acesta include materii teoretice relevante pentru meserie. Aproximativ 30 % din curriculum este reprezentat de educația generală, care cuprinde materii precum limba croată, matematică și educație fizică.

Reformele recente s-au concentrat pe alinierea învățământului profesional la nevoile pieței muncii, pe îmbunătățirea calității formării practice și pe creșterea flexibilității parcursurilor profesionale pentru a permite tranziția către învățământul superior.

În Anglia, educația vocațională se referă la programele care îi înzestrează pe elevi cu competențe specifice necesare pentru anumite meserii sau industrii. Legea din 2008 privind educația și competențele, împreună cu legislația ulterioară, oferă cadrul pentru învățământul profesional. În Anglia, învățământul profesional la nivelul ISCED 3 începe de obicei la vârsta de 16 ani. Aceasta este furnizată prin diverse programe și calificări profesionale, colegiile de educație suplimentară (FE) fiind principalele instituții responsabile de formarea profesională.

Aceste colegii profesionale durează doi sau trei ani și oferă o gamă largă de programe și calificări menite să pregătească studenții pentru ocupații specifice în domenii precum afaceri, sănătate, inginerie, ospitalitate, construcții și asistență medicală.

În general, învățământul profesional din Anglia este considerat o alternativă viabilă la rutele academice tradiționale, aproximativ 50% dintre tineri optând pentru formarea profesională după vârsta de 16 ani. Cu toate acestea, percepțiile variază, unii considerând că rutele profesionale sunt mai puțin prestigioase în comparație cu rutele academice. Aproximativ 70% dintre elevii care urmează rute profesionale sunt înscriși în colegii de învățământ superior. Aceste colegii oferă o cale flexibilă și accesibilă pentru elevii care preferă învățarea practică, axată pe carieră.

În colegiile FE, raportul dintre învățarea școlară și cea practică este echilibrat, aproximativ 50-60% din timp fiind alocat dezvoltării abilităților practice la locul de muncă, în timp ce restul timpului este petrecut în sala de clasă, unde elevii primesc atât educație generală, cât și profesională. În colegiile FE, raportul dintre conținutul general și cel vocațional depinde de program, dar, de obicei, 70-80% din curriculum este vocațional, în timp ce restul de 20-30% acoperă subiecte de educație generală precum engleza și matematica.

Reformele recente cuprind o mai mare implicare a angajatorilor în elaborarea programelor de învățământ profesional și în extinderea oportunităților de ucenicie. În plus, există un efort de a pune un accent mai mare pe învățarea la locul de muncă și pe dezvoltarea legăturilor cu industria pentru a se asigura că calificările corespund nevoilor pieței muncii. Există, de asemenea, eforturi continue de modernizare a colegiilor FE prin investiții în infrastructura digitală și prin acordarea unui sprijin mai mare studenților prin intermediul schemelor de finanțare guvernamentale.

În Germania, învățământul profesional începe de obicei la vârsta de 15 sau 16 ani, după finalizarea învățământului secundar inferior. În Germania, învățământul profesional este structurat predominant în cadrul «sistemului dual». Sistemul dual este piatra de temelie a educației și formării profesionale (VET) din Germania, combinând educația teoretică în școlile profesionale (*Berufsschule*) cu formarea practică la locul de muncă. Acest sistem asigură că elevii sunt bine pregătiți pentru piața muncii, dobândind experiență practică în timpul școlii. În plus, școlile profesionale cu normă întreagă (*Berufsfachschulen*) joacă, de asemenea, un rol important, în special în domeniile care nu sunt acoperite de sistemul dual. Atât școlile profesionale, cât și școlile profesionale cu normă întreagă oferă un învățământ structurat, axat pe industrie, școlile profesionale punând accentul pe un echilibru între învățarea la școală și cea la locul de muncă, iar școlile profesionale cu normă întreagă se concentrează mai mult pe formarea profesională la clasă cu normă întreagă. Educația fiind responsabilitatea statelor federale, fiecare stat își definește propriile programe de învățământ pentru aceste profesii de formare, în mod ideal în conformitate cu aceste orientări naționale.

În cele ce urmează, ne vom concentra asupra școlilor profesionale (*Berufsschulen*). Acestea oferă programe într-o gamă largă de sectoare, cum ar fi ingineria, electronica, ospitalitatea și asistența medicală, și colaborează îndeaproape cu angajatorii pentru a se asigura că programul de studii este în permanență aliniat la nevoile industriei. Programele școlilor profesionale se întind de obicei pe 2 sau 3 ani, variind în funcție de meserie sau profesie.

Educația profesională este foarte apreciată în Germania, aproximativ 50% dintre tinerii de la nivelul ISCED 3 optând pentru formarea profesională. Sistemul dual este deosebit de apreciat datorită legăturii sale puternice cu piața muncii. Aproximativ 25-30% dintre elevii de la nivelul ISCED 3 participă la sistemul dual prin intermediul școlilor profesionale.

În sistemul dual, aproximativ 60-70% din timpul unui student (3-4 zile pe săptămână) este alocat formării practice la locul de muncă, restul timpului (1-2 zile pe săptămână) fiind dedicat învățării la școală. Această structură garantează că elevii dobândesc simultan cunoștințe teoretice și competențe practice. În sistemul dual, învățarea școlară constă de obicei în aproximativ 40 % educație generală, în timp ce aproximativ 60 % din program se concentrează pe conținutul profesional specific industriei în care elevul este ucenic. În Turingia, programa generală la *Berufsschulen* include în mod regulat cursuri de germană, educație fizică, eeligie sau etică și studii sociale, reprezentând aproximativ o cincime până la un sfert din timpul petrecut în clasă.

Reformele recente au vizat sporirea flexibilității sistemului dual pentru a se adapta noilor industrii și competențelor digitale. Introducerea de noi ocupații de formare, actualizarea programelor de învățământ pentru a reflecta progresele tehnologice și măsurile de îmbunătățire a tranziției de la formarea profesională la învățământul superior au reprezentat pași importanți în ultimul deceniu.

În Italia, învățământul profesional este definit ca fiind educația care pregătește elevii pentru anumite meserii, industriei sau meserii. Acesta este reglementat de mai multe documente naționale cheie, inclusiv Legea națională privind educația și formarea profesională. În Italia, învățământul profesional la nivelul ISCED 3 este oferit în două tipuri de școli: un tip este reprezentat de institutele tehnice (*Istituti Tecnici*), iar celălalt de institutele profesionale (*Istituti Professionali*).

Institutele tehnice oferă programe de cinci ani axate pe competențe tehnice și manageriale, pregătind studenții pentru profesii în sectoare precum inginerie, afaceri și tehnologie. La absolvire, elevii primesc o diplomă de liceu tehnic (*Diploma di Maturità Tecnica*), care le permite fie să intre pe piața muncii, fie să continue studiile superioare. Institutele profesionale, pe de altă parte, oferă programe de trei și cinci ani axate pe meserii specifice, cum ar fi mecanică, asistență medicală, agricultură și ospitalitate. Programele profesionale de trei ani sunt concepute pentru elevii care doresc să intre direct pe piața forței de muncă și se încheie de obicei cu un certificat de calificare. Finalizarea programului complet de cinci ani le conferă elevilor o diplomă de liceu profesional (*Diploma di Maturità Professionale*), care îi califică pentru locuri de muncă și le permite, de asemenea, să urmeze studii superioare, inclusiv studii universitare și școli de formare profesională.

În acest studiu ne vom concentra asupra institutelor profesionale. Acest tip de școli profesionale este, în general, bine văzut în Italia, în special în cadrul anumitor industrii care se bazează pe forță de muncă calificată. Cu toate acestea, filiera academică generală este încă mai prestigioasă din punct de vedere social. În ciuda acestui fapt, aproximativ 15-20% dintre elevi aleg institutele profesionale. Aceste școli sunt deosebit de atractive în regiunile în care industrii precum turismul, agricultura și industria prelucrătoare joacă un rol crucial în economia locală.

În institutele profesionale, formarea practică joacă un rol semnificativ, reprezentând aproximativ 30-40% din totalul programului de studii. Această formare este adesea oferită prin stagii de practică și devine din ce în ce mai importantă în ultimii ani de școlarizare, în special în sectoare precum ospitalitatea și asistența medicală, unde experiența practică este esențială. Restul de 60-70% din curriculum se concentrează pe învățarea la clasă, care include atât teoria profesională, cât și educația generală. Conținutul profesional ocupă aproximativ 60-70% din programa școlară totală, restul de 30-40% fiind dedicat materiilor de învățământ general, cum ar fi italiana, matematica și științele.

Reformele recente ale școlii profesionale din Italia au vizat consolidarea legăturii dintre învățământul profesional și piața muncii, inclusiv introducerea alternanței școlă - muncă (*alternaza scuola-lavoro*), care impune efectuarea de stagii de practică ca parte a programei școlare. Această reformă urmărește să ofere elevilor mai multă experiență practică și să le îmbunătățească capacitatea de inserție profesională. O altă reformă importantă este modernizarea programelor de studii pentru a încorpora competențele digitale și tehnologice.

Norvegia

În Norvegia, învățământul profesional este definit de Legea educației și de programa națională. Învățământul profesional la nivelul ISCED 3 începe la vârsta de 16 ani, după terminarea învățământului secundar inferior, și este conceput pentru a oferi competențe practice pentru meserii și industriei specifice. Învățământul profesional este oferit în principal prin intermediul sistemului de învățământ secundar superior, care este împărțit în studii generale și învățământ profesional. Sistemul profesional norvegian (*Yrkesfaglig videregående skole*) pune accentul pe ucenicie ca parte a modelului dual, combinând educația școlară cu formarea la locul de muncă. Acest model este cunoscut sub denumirea de modelul "2+2", ceea ce înseamnă că, după primii doi ani de școală, elevii trec, de obicei, la o ucenicie pentru următorii doi ani, unde dobândesc experiență practică. Sistemul acoperă o gamă largă de sectoare, inclusiv construcții, sănătate, tehnologie și ospitalitate.

Învățământul profesional este destul de popular în Norvegia. Aproximativ 50% dintre elevii care intră în învățământul secundar superior optează pentru filierele profesionale. Legătura puternică a sistemului cu piața muncii și disponibilitatea oportunităților de ucenicie sporesc atractivitatea acestuia.

În «modelul 2+2», primii doi ani constau în aproximativ 80% educație școlară, incluzând atât conținut profesional, cât și general, în timp ce ultimii doi ani sunt petrecuți în principal la locul de muncă în calitate de ucenic. În timpul fazei de ucenicie, aproximativ 80-90% din timp este dedicat formării practice, la locul de muncă, restul timpului fiind alocat școlii pentru învățarea teoretică legată de domeniul de activitate al elevului. În primii doi ani, aproximativ 60-70% din programa școlară este profesională, în timp ce restul de 30-40% acoperă materii de învățământ general precum norvegiană, matematică și studii sociale. Cei doi ani sunt preponderent ucenicii la locul de muncă, cu un conținut minim de educație generală școlară.

Reformele s-au axat pe îmbunătățirea calității formării profesionale, extinderea disponibilității uceniei și îmbunătățirea căilor de acces de la învățământul profesional la învățământul superior.

În România, învățământul profesional este definit ca fiind educația care pregătește elevii pentru piața muncii, oferindu-le abilități și competențe practice. Acesta este ghidat de Legea Educației Naționale, care prezintă structura și obiectivele programelor de formare profesională. Cele mai comune două tipuri de școli sunt liceele tehnice (*Licee Tehnologice*) și școlile profesionale (*Școală Profesională*).

Liceele tehnice durează de obicei cinci ani și oferă o combinație de educație profesională și academică, pregătind elevii atât pentru angajare, cât și pentru învățământul superior. La absolvire, elevii pot susține examenul *de maturitate* și pot urma studii universitare sau pot intra direct pe piața muncii. Celălalt tip de școală, asupra căruia ne vom concentra în cele ce urmează, sunt școlile profesionale. Acest tip de școli durează de obicei trei ani și se concentrează pe formarea practică, hands-on pentru meserii specifice, cum ar fi mecanică, electronică, construcții și agricultură. Aceste școli se adresează elevilor care doresc să intre în câmpul muncii imediat după finalizarea studiilor.

În România, învățământul profesional este mai puțin atractiv din punct de vedere social în comparație cu rutele academice generale, aproximativ 40-45% dintre elevi alegând învățământul profesional după ciclul inferior al liceului. Cu toate acestea, școlile profesionale precum *Școala Profesională* reprezintă o opțiune practică pentru elevii care doresc să intre rapid în câmpul muncii. Deși sunt mai puțin prestigioase din punct de vedere social decât liceele academice sau tehnice, ele rămân importante, în special în regiunile cu o cerere ridicată de forță de muncă calificată în sectoare precum agricultura și meseriile industriale. Între 15-20 % dintre elevii de la nivelul ISCED 3 frecventează acest tip de școală.

În școlile profesionale, formarea practică constituie o parte semnificativă a programului de învățământ, reprezentând adesea până la 70% din timp. Această formare practică se desfășoară de obicei prin parteneriate cu întreprinderi și industrii locale. Timpul rămas este dedicat învățării în clasă a materiilor generale și profesionale. Aproximativ 60-70% din instruirea la clasă

se concentrează pe abilitățile practice și pe formarea specifică industriei, în timp ce restul de 30-40% acoperă materii de bază din învățământul general, precum limba română și matematică.

Printre reformele-cheie recente din România se numără modernizarea programelor de studii pentru alinierea la standardele europene, accentul sporit pus pe competențele digitale și introducerea unor modele de învățământ dual, precum cele din Germania, care vizează o mai bună integrare a educației școlare cu formarea la locul de muncă.

Berufliche Schulen der Sekundarstufe II

/GER/

ANHANG

Politische Bildung in
der beruflichen Aus-
und Weiterbildung:
Vergleichende Studie
über europäische
Praktiken

In Österreich wird die Berufsbildung in erster Linie durch nationale Bildungsgesetze und -dokumente sowie durch die Richtlinien des Bundesministeriums für Bildung, Wissenschaft und Forschung definiert. Die Berufsbildung wird als duales System betrachtet, das den Unterricht im Klassenzimmer mit der Ausbildung am Arbeitsplatz verbindet und sicherstellt, dass die SchülerInnen sowohl theoretisches Wissen als auch praktische Fähigkeiten erwerben. Dieser Ansatz wird im österreichischen Bildungssystem hervorgehoben, um die SchülerInnen direkt auf den Arbeitsmarkt vorzubereiten.

In Österreich wird die berufliche Bildung auf der ISCED-Stufe 3 in mehreren verschiedenen Schultypen angeboten, von denen wir hier drei hervorheben. Die ersten sind die *Berufsbildenden Höheren Schulen* (BHS), die eine Kombination aus allgemeiner und beruflicher Bildung bieten und mit einem Diplom und der *Matura* abschließen, die für ein Studium oder eine Beschäftigung qualifizieren. Der zweite Typ sind die *Berufsbildenden Mittleren Schulen* (BMS) mit kürzeren drei- und vierjährigen Bildungsgängen, die nicht unbedingt zur Hochschulreife führen, sondern die Schüler auf bestimmte Berufe vorbereiten. Der dritte Typ, auf den wir uns im Folgenden konzentrieren werden, sind die *Berufsschulen*. Diese Schulen kombinieren den Unterricht im Klassenzimmer mit einer praktischen Ausbildung am Arbeitsplatz.

Es gibt verschiedene Berufsschulen, je nach Beruf oder Branche, die von technischen und industriellen Bereichen bis hin zu Wirtschaft, Gastgewerbe, Gesundheitswesen und Handwerk reichen. Sie dauern zwischen zwei und vier Jahren, je nach Beruf und spezifischem Programm. Die meisten Berufe dauern drei (z. B. Automechaniker) oder vier Jahre (z. B. Maschinenmechaniker) und einige weniger komplexe Berufe (z. B. Kosmetikerin) können zwei Jahre dauern, obwohl diese kürzere Ausbildung weniger üblich ist.

Generell genießt die berufliche Bildung in Österreich einen hohen Stellenwert: Rund 70 % der Schüler/innen entscheiden sich nach Abschluss der Pflichtschule für eine berufliche Laufbahn. Etwa 40 % aller Schüler der Sekundarstufe II besuchen eine *Berufsschule*. In diesen Berufsschulen verbringen die SchülerInnen etwa 60 % ihrer Zeit in der praktischen Ausbildung am Arbeitsplatz und 40 % in der Schule, wo sie sich auf berufliches Wissen und allgemeine Bildung konzentrieren. Das Verhältnis zwischen allgemeinbildenden und berufsbildenden Inhalten variiert je nach Programm. In der Regel sind 20-30 % des Lehrplans der Allgemeinbildung gewidmet, darunter Fächer wie Deutsch, Mathematik und politische Bildung, während 70-80 % des Lehrplans sich auf berufliche Fächer konzentrieren, die direkt mit dem gewählten Beruf in Verbindung stehen, wie z. B. technische Fertigkeiten, berufsspezifische Kenntnisse und Sicherheit am Arbeitsplatz.

Die Reformen des letzten Jahrzehnts konzentrierten sich auf die Modernisierung der Lehrpläne, um mit dem technologischen Fortschritt Schritt zu halten, und auf die Integration von mehr digitalen Fähigkeiten in die Berufsbildungsprogramme. Darüber hinaus umfassen die Reformen die Verbesserung der Qualität der Ausbildung durch eine verstärkte Zusammenarbeit zwischen Unternehmen und Berufsschulen, um eine bessere Anpassung an die Bedürfnisse des Arbeitsmarktes zu gewährleisten.

Die Berufsausbildung in Kroatien soll die Schüler auf bestimmte Berufe vorbereiten, wobei der Schwerpunkt auf der praktischen Ausbildung liegt. Den Rahmen bildet das Berufsbildungsgesetz, das die Organisation und Durchführung von Berufsbildungsprogrammen regelt. In Kroatien wird die berufliche Bildung auf der ISCED-Stufe 3 in zwei Arten von Schulen angeboten. Die erste sind Berufsschulen (*Strukovne škole*), die drei- oder vierjährige Programme anbieten, wobei die vierjährigen Programme die Möglichkeit bieten, die staatliche Abiturprüfung abzulegen. Der zweite Typ sind die technischen Schulen (*Tehničke škole*), die vier Jahre dauern und sich auf technische Berufe konzentrieren, wobei die Berufsausbildung mit der Allgemeinbildung kombiniert wird.

In dieser Studie konzentrieren wir uns auf dreijährige Programme in Berufsschulen, nach denen die Schüler nicht zur staatlichen Abiturprüfung zugelassen werden, die eine Voraussetzung für den Hochschulzugang ist. Diese Programme sollen die Schüler auf bestimmte Berufe vorbereiten und legen den Schwerpunkt auf praktische Fähigkeiten. Zu den gängigen Bereichen gehören Bauwesen, Mechanik, Gastgewerbe, Tourismus, Landwirtschaft und Handwerksberufe wie Schreinerei und Friseurhandwerk.

Dreijährige Berufsausbildungen sind in Kroatien eine beliebte Wahl, vor allem für Schüler, die schnell ins Berufsleben einsteigen wollen. Etwa 35 % aller Sekundarschüler in Kroatien entscheiden sich für eine dreijährige Ausbildung, vor allem in Berufen, die direkte Beschäftigungsaussichten bieten. Allerdings werden Berufsschulen im Vergleich zu *Gymnasien* (allgemeinbildenden weiterführenden Schulen) oft als weniger prestigeträchtig wahrgenommen.

In dreijährigen Studiengängen verbringen die Studierenden in der Regel 50-60 % ihrer Zeit mit praktischer Ausbildung, entweder in schulischen Werkstätten oder an Arbeitsplätzen, wie Unternehmen oder Handwerksbetrieben. Die restlichen 40-50 % ihrer Zeit verbringen sie im Unterricht, der sich sowohl auf die berufliche Theorie als auch auf die Allgemeinbildung konzentriert. Die beruflichen Inhalte dominieren und machen etwa 70 % des Lehrplans aus. Dazu gehören auch theoretische Fächer, die für den Beruf relevant sind. Etwa 30 % des Lehrplans entfallen auf die Allgemeinbildung, die Fächer wie kroatische Sprache, Mathematik und Sport umfasst.

Die jüngsten Reformen haben sich darauf konzentriert, die berufliche Bildung auf die Bedürfnisse des Arbeitsmarktes abzustimmen, die Qualität der praktischen Ausbildung zu verbessern und die Flexibilität der beruflichen Bildungswege zu erhöhen, um Übergänge in die Hochschulbildung zu ermöglichen.

Die berufliche Bildung in England bezieht sich auf Programme, die den Schülern spezifische Fähigkeiten vermitteln, die für bestimmte Berufe oder Branchen erforderlich sind. Der Education and Skills Act 2008 und nachfolgende Gesetze bilden den Rahmen für die berufliche Bildung. In England beginnt die berufliche Bildung auf der ISCED-3-Ebene in der Regel im Alter von 16 Jahren. Sie wird durch verschiedene Programme und berufliche Qualifikationen vermittelt, wobei die Further Education (FE) Colleges die primär für die berufliche Bildung zuständigen Einrichtungen sind.

Diese Berufsschulen dauern zwei oder drei Jahre und bieten eine breite Palette von Programmen und Qualifikationen an, die die Schüler auf bestimmte Berufe in Bereichen wie Wirtschaft, Gesundheit, Technik, Gastgewerbe, Bauwesen und Gesundheitswesen vorbereiten.

Im Allgemeinen wird die Berufsausbildung in England als praktikable Alternative zu den traditionellen akademischen Wegen angesehen, wobei sich etwa 50 % der Jugendlichen nach dem 16. Allerdings gibt es unterschiedliche Auffassungen, wobei einige berufliche Bildungswege im Vergleich zu akademischen Bildungswegen als weniger prestigeträchtig ansehen. Etwa 70 % der Schüler, die eine berufliche Ausbildung absolvieren, sind an weiterführenden Schulen eingeschrieben. Diese Colleges bieten einen flexiblen und zugänglichen Weg für Schüler, die praktisches, berufsorientiertes Lernen bevorzugen.

In FE-Colleges ist das Verhältnis zwischen schulischem und praktischem Lernen ausgewogen, wobei etwa 50-60 % der Zeit für die Entwicklung praktischer Fertigkeiten am Arbeitsplatz aufgewendet werden, während die restliche Zeit in einem Klassenzimmer verbracht wird, in dem die Schüler sowohl allgemeine als auch berufliche Bildung erhalten. In FE-Colleges hängt das Verhältnis zwischen allgemeinen und beruflichen Inhalten vom jeweiligen Programm ab, aber in der Regel sind 70-80 % des Lehrplans berufsbezogen, während die restlichen 20-30 % allgemeinbildende Fächer wie Englisch und Mathematik umfassen.

Die jüngsten Reformen beinhalten einen Vorstoß in Richtung einer stärkeren Beteiligung der Arbeitgeber an der Gestaltung der Lehrpläne und einer Ausweitung der Ausbildungsmöglichkeiten. Außerdem wird versucht, den Schwerpunkt stärker auf arbeitsplatzbezogenes Lernen und die Entwicklung von Verbindungen zur Industrie zu legen, um sicherzustellen, dass die Qualifikationen den Anforderungen des Arbeitsmarktes entsprechen. Es gibt auch laufende Bemühungen, die FE-Colleges zu modernisieren, indem in die digitale Infrastruktur investiert wird und mehr Unterstützung für Studenten durch staatliche Finanzierungsprogramme bereitgestellt wird.

Deutschland

Die Berufsausbildung in Deutschland beginnt in der Regel im Alter von 15 oder 16 Jahren, nach Abschluss der Sekundarstufe I. Die Berufsausbildung in Deutschland ist überwiegend im dualen System organisiert. Das duale System ist der Eckpfeiler der Berufsausbildung in Deutschland und verbindet die theoretische Ausbildung in der *Berufsschule* mit der praktischen Ausbildung im Betrieb. Dieses System stellt sicher, dass die Schüler gut auf den Arbeitsmarkt vorbereitet werden, indem sie bereits während der Schulzeit praktische Erfahrungen sammeln. Daneben spielen auch die *Berufsfachschulen* eine wichtige Rolle, vor allem in Bereichen, die nicht vom dualen System abgedeckt werden. Sowohl die Berufsfachschulen als auch die Berufsfachschulen bieten eine strukturierte, auf die Wirtschaft ausgerichtete Ausbildung an, wobei die Berufsfachschulen den Schwerpunkt auf ein ausgewogenes Verhältnis zwischen schulischem und betrieblichem Lernen legen und die Berufsfachschulen mehr auf eine vollzeitschulische Berufsausbildung ausgerichtet sind. Da das Bildungswesen in die Zuständigkeit der Bundesländer fällt, legt jedes Land seine eigenen Lehrpläne für diese Ausbildungsberufe fest, idealerweise in Übereinstimmung mit diesen nationalen Richtlinien.

Im Folgenden konzentrieren wir uns auf die *Berufsschulen*. Sie bieten Programme in einer Vielzahl von Sektoren an, z. B. in den Bereichen Technik, Elektronik, Gastgewerbe und Gesundheitswesen, und arbeiten eng mit den Arbeitgebern zusammen, um sicherzustellen, dass der Lehrplan ständig an den Bedürfnissen der Industrie ausgerichtet ist. Berufsschulprogramme erstrecken sich in der Regel über 2 oder 3 Jahre und variieren je nach Branche oder Beruf.

Die berufliche Bildung genießt in Deutschland einen hohen Stellenwert: Etwa 50 % der Jugendlichen der ISCED-Stufe 3 entscheiden sich für eine Berufsausbildung. Das duale System wird aufgrund seiner starken Verbindung zum Arbeitsmarkt besonders geschätzt. Ungefähr 25-30 % der Schüler der ISCED-Stufe 3 nehmen an die Berufsschulen im dualen System teil.

Im dualen System verbringen die Auszubildenden etwa 60-70 % ihrer Zeit (3-4 Tage pro Woche) mit der praktischen Ausbildung im Betrieb, während der Rest (1-2 Tage pro Woche) dem schulischen Lernen gewidmet ist. Durch diese Struktur wird sichergestellt, dass die Auszubildenden sowohl theoretisches Wissen als auch praktische Fähigkeiten gleichzeitig erwerben. Im dualen System besteht die schulische Ausbildung in der Regel zu etwa 40 % aus allgemeiner Bildung und zu etwa 60 % aus berufsbezogenen Inhalten, die sich auf die Branche beziehen, in der der Auszubildende ausgebildet wird. In Thüringen umfasst der allgemeinbildende Unterricht an *Berufsschulen* regelmäßig die Fächer Deutsch, Sport, Religion oder Ethik und Sozialkunde, die etwa ein Fünftel bis ein Viertel der Unterrichtszeit ausmachen.

Jüngste Reformen zielen darauf ab, die Flexibilität des dualen Systems zu erhöhen, um neue Branchen und digitale Kompetenzen zu berücksichtigen. Die Einführung neuer Ausbildungsberufe, aktualisierte Lehrpläne, die dem technologischen Fortschritt Rechnung tragen, und Maßnahmen zur Verbesserung des Übergangs von der Berufsausbildung zur Hochschulbildung waren wichtige Schritte im letzten Jahrzehnt.

In Italien wird die berufliche Bildung als Ausbildung definiert, die auf bestimmte Berufe, Industrien oder Handwerke vorbereitet. Sie wird durch mehrere wichtige nationale Dokumente geregelt, darunter das Nationale Gesetz über Bildung und Ausbildung. In Italien wird die berufliche Bildung auf der ISCED-Stufe 3 in zwei Arten von Schulen angeboten: zum einen in technischen Instituten (*Istituti Tecnici*) und zum anderen in beruflichen Instituten (*Istituti Professionali*).

Technische Institute bieten fünfjährige Programme mit Schwerpunkt auf technischen und betriebswirtschaftlichen Fähigkeiten an, die sich auf Berufe in Bereichen wie Ingenieurwesen, Wirtschaft und Technologie vorbereiten. Nach dem Abschluss erhalten die Schüler ein technisches Abitur (*Diploma di Maturità Tecnica*), mit dem sie entweder in das Berufsleben eintreten oder eine höhere Ausbildung absolvieren können. Die Berufsschulen hingegen bieten sowohl drei- als auch fünfjährige Programme an, die sich auf bestimmte Berufe wie Mechaniker, Gesundheitswesen, Landwirtschaft und Gastgewerbe konzentrieren. Dreijährige Berufsausbildungsgänge sind für Schüler gedacht, die direkt in das Berufsleben einsteigen wollen, und schließen in der Regel mit einem Qualifikationsnachweis ab. Nach Abschluss des gesamten fünfjährigen Programms erhalten die Schüler ein Berufsmaturitätsdiplom (*Diploma di Maturità Professionale*), das sie für eine Arbeitsstelle qualifiziert und ihnen auch die Möglichkeit gibt, eine höhere Ausbildung zu absolvieren, einschließlich eines Universitätsstudiums und einer Berufsfachschule.

In dieser Studie werden wir uns auf Berufsschulen konzentrieren. Diese Art von Berufsschulen genießt in Italien im Allgemeinen ein hohes Ansehen, insbesondere in bestimmten Branchen, die auf qualifizierte Arbeitskräfte angewiesen sind. Der allgemeine akademische Weg ist jedoch nach wie vor gesellschaftlich prestigeträchtiger. Trotzdem entscheiden sich etwa 15-20 % der Schüler für eine Berufsschule. Diese Schulen sind besonders in Regionen attraktiv, in denen Branchen wie der Tourismus, die Landwirtschaft und das verarbeitende Gewerbe eine wichtige Rolle für die lokale Wirtschaft spielen.

In Berufsschulen spielt die praktische Ausbildung eine wichtige Rolle und macht etwa 30-40 % des gesamten Lehrplans aus. Diese Ausbildung wird oft durch Praktika vermittelt und gewinnt in den späteren Schuljahren zunehmend an Bedeutung, insbesondere in Sektoren wie dem Gastgewerbe und dem Gesundheitswesen, wo praktische Erfahrungen unerlässlich sind. Die verbleibenden 60-70 % des Lehrplans konzentrieren sich auf das Lernen im Klassenzimmer, das sowohl berufstheoretische als auch allgemeinbildende Inhalte umfasst. Berufliche Inhalte nehmen etwa 60-70 % des gesamten Lehrplans ein, die restlichen 30-40 % sind allgemeinbildenden Fächern wie Italienisch, Mathematik und Naturwissenschaften gewidmet.

Jüngste Reformen in der Berufsschule in Italien zielen darauf ab, die Verbindung zwischen der Berufsausbildung und dem Arbeitsmarkt zu verbessern, einschließlich der Einführung des Wechsels zwischen Schule und Arbeit (*alternanza scuola-lavoro*), der Praktika als Teil des Lehrplans vorsieht. Diese Reform zielt darauf ab, den Schülern mehr praktische Erfahrungen zu vermitteln und ihre Beschäftigungsfähigkeit zu verbessern. Eine weitere wichtige Reform ist die Modernisierung der Lehrpläne, um digitale und technologische Fähigkeiten einzubeziehen.

Norwegen

In Norwegen wird die berufliche Bildung durch das Bildungsgesetz und den nationalen Lehrplan definiert. Die berufliche Bildung auf der ISCED-3-Ebene beginnt im Alter von 16 Jahren nach Abschluss der Sekundarstufe I und soll praktische Fähigkeiten für bestimmte Berufe und Branchen vermitteln. Die berufliche Bildung wird in erster Linie im Rahmen der Sekundarstufe II angeboten, die in allgemeinbildende und berufliche Bildung unterteilt ist. Das norwegische Berufsbildungssystem (*Yrkesfaglig videregående skole*) legt den Schwerpunkt auf die Lehrlingsausbildung als Teil des dualen Modells, das die schulische Ausbildung mit der Ausbildung am Arbeitsplatz verbindet. Dieses Modell ist als "2+2"-Modell bekannt, was bedeutet, dass die Schüler nach den ersten beiden Schuljahren in der Regel für die nächsten zwei Jahre in eine Lehrstelle wechseln, wo sie praktische Erfahrungen sammeln. Das System deckt eine breite Palette von Sektoren ab, darunter das Baugewerbe, das Gesundheitswesen, die Technologie und das Gastgewerbe.

Berufliche Bildung ist in Norwegen sehr beliebt. Etwa 50 % der Schüler, die die Sekundarstufe II besuchen, entscheiden sich für eine berufliche Ausbildung. Die enge Verbindung des Systems mit dem Arbeitsmarkt und die Verfügbarkeit von Ausbildungsmöglichkeiten erhöhen seine Attraktivität.

Beim "2+2-Modell" bestehen die ersten beiden Jahre zu etwa 80 % aus schulischer Ausbildung, die sowohl berufliche als auch allgemeine Inhalte umfasst, während die letzten beiden Jahre hauptsächlich am Arbeitsplatz als Lehrling verbracht werden. Während der Lehrzeit sind etwa 80-90 % der Zeit für die praktische Ausbildung am Arbeitsplatz vorgesehen, während die verbleibende Zeit in der Schule für den theoretischen Unterricht in Bezug auf das Fachgebiet des Schülers verwendet wird. In den ersten beiden Jahren sind etwa 60-70 % des Lehrplans berufsbezogen, während die restlichen 30-40 % allgemeinbildende Fächer wie Norwegisch, Mathematik und Sozialkunde abdecken. Die zweiten beiden Jahre sind überwiegend arbeitsplatzbezogene Ausbildungen mit einem minimalen Anteil an schulischen Allgemeinbildungsinhalten.

Die Reformen konzentrierten sich auf die Verbesserung der Qualität der beruflichen Bildung, die Ausweitung des Angebots an Lehrstellen und die Verbesserung der Übergänge von der beruflichen Bildung zur Hochschulbildung.

In Rumänien wird die berufliche Bildung als eine Ausbildung definiert, die die Schüler auf den Arbeitsmarkt vorbereitet, indem sie ihnen praktische Fähigkeiten und Kompetenzen vermittelt. Sie richtet sich nach dem nationalen Bildungsgesetz, in dem die Struktur und die Ziele der Berufsbildungsprogramme festgelegt sind. Die beiden gängigsten Schultypen sind technische Gymnasien (*Licee Tehnologice*) und Berufsschule (*Școală Profesională*).

Technische Gymnasien dauern in der Regel fünf Jahre und bieten eine Mischung aus beruflicher und akademischer Ausbildung, die die Schüler sowohl auf eine Beschäftigung als auch auf eine höhere Ausbildung vorbereitet. Nach dem Abschluss können die Schüler die Abiturprüfung ablegen und ein Universitätsstudium aufnehmen oder direkt ins Berufsleben eintreten. Der andere Schultyp, auf den wir uns im Folgenden konzentrieren werden, sind die Berufsschulen. Diese Schulform dauert in der Regel drei Jahre und konzentriert sich auf die praktische Ausbildung in bestimmten Berufen wie Mechanik, Elektronik, Bauwesen und Landwirtschaft. Diese Schulen richten sich an Schüler, die direkt nach ihrem Abschluss in das Berufsleben einsteigen wollen.

Die berufliche Bildung ist in Rumänien im Vergleich zu den allgemeinen akademischen Bildungswegen sozial weniger attraktiv. Etwa 40-45 % der Schüler entscheiden sich nach der Sekundarstufe I für eine berufliche Bildung. Berufsschulen wie die *Școală Profesională* bieten jedoch eine praktische Option für Schüler, die einen schnellen Einstieg in das Berufsleben suchen. Sie haben zwar weniger soziales Prestige als akademische oder technische Gymnasien, sind aber nach wie vor wichtig, vor allem in Regionen mit einem hohen Bedarf an qualifizierten Arbeitskräften in Sektoren wie der Landwirtschaft und dem Industriehandwerk. Zwischen 15 und 20 % der Schüler der ISCED-Stufe 3 besuchen diese Art von Schule.

In Berufsschulen macht die praktische Ausbildung einen bedeutenden Teil des Lehrplans aus, der oft bis zu 70 % der Zeit ausmacht. Diese praktische Ausbildung wird in der Regel durch Partnerschaften mit lokalen Unternehmen und Industrien durchgeführt. Die verbleibende Zeit wird für den Unterricht in den allgemeinen und beruflichen Fächern verwendet. Etwa 60-70 % des Unterrichts im Klassenzimmer konzentrieren sich auf praktische Fertigkeiten und branchenspezifische Ausbildung, während die restlichen 30-40 % grundlegende allgemeinbildende Fächer wie Rumänisch und Mathematik abdecken.

Zu den wichtigsten jüngsten Reformen in Rumänien gehören die Modernisierung der Lehrpläne zur Angleichung an europäische Standards, die stärkere Betonung digitaler Kompetenzen und die Einführung von dualen Ausbildungsmodellen nach deutschem Vorbild, die darauf abzielen, die schulische Ausbildung besser mit der Ausbildung am Arbeitsplatz zu verbinden.

improving
civics
in VET

Co-funded by
the European Union